

УДК 37.09+378+37.02

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13\(27\)-451-463](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2023-13(27)-451-463)

Боса Віта Петрівна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри романської філології та порівняльно-типологічного мовознавства, Київський університет імені Бориса Грінченка, вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04070, тел.: (050)410-32-14, <https://orcid.org/0000-0001-7509-7044>

СТРУКТУРУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФІЛОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті обґрунтовано структуру професійної компетентності майбутніх філологів, виходячи з місця і ролі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, задіяних у процесі її формування. Для обґрунтування структури професійної компетентності майбутніх філологів обрано факторний критерій, та визначено чотири складники \ компоненти означеної компетентності: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформологічний, операційно-діяльнісний та результативно-оцінний.

Проаналізовано мотиви, потреби та діяльність у межах *мотиваційного складника* мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності майбутніх філологів. Відзначено, що мотивація студентів до формування власної професійної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій має виражений *аксіологічний контекст*. У межах когнітивно-інформологічного компонента професійної компетентності майбутнього філолога відзначено необхідність використання в процесі її формування мультимедійних засобів навчання, електронних підручників, посібників, методичних розробок, освітніх веб-платформ, ресурсів для організації відеоконференцій та ін. Сформульовано висновок, що знання майбутніх філологів здобуваються й засвоюються в безпосередній навчальній діяльності, яка являє собою взаємодію суб'єктів освітнього процесу. Ця взаємодія відображає *операційно-діяльнісний компонент* професійної компетентності майбутніх фахівців. Зазначено, що в основі *результативно-оцінного компонента* професійної компетентності філологів лежить необхідність систематичної оцінки рівня знань, вмінь, навичок, soft skills, особистісних якостей майбутнього філолога, які в сукупності й складають його професійну компетентність.

Ключові слова: професійна компетентність, підготовка майбутніх філологів, сучасні інформаційні технології, структура професійної компетентності.

Bosa Vita Pertivna Candidate of pedagogical sciences, Docent of Chair of Romance Philology and Comparative-typological Linguistics, Grinchenko Borys Kyiv University, Bulvarno-Kudriavska St., 18/2, Kyiv, Kyiv, 04053, tel.:(050)410-32-14, <https://orcid.org/0000-0001-7509-7044>

STRUCTURING OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE PHILOLOGISTS IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

Abstract. The article substantiates the structure of professional competence of future philologists, based on the place and role of modern information and communication technologies involved in the process of its formation. To substantiate the structure of professional competence of future philologists, a factor criterion was chosen, and four components/components of the specified competence were identified: motivational-value, cognitive-informological, operational-activity and effective-evaluation.

The motives, needs and activities within the motivational component of the motivational-value component of professional competence of future philologists are analyzed. It is noted that the motivation of students to form their own professional competence by means of information and communication technologies has a pronounced axiological context. Within the cognitive-informological component of the professional competence of the future philologist, the need to use in the process of its formation multimedia teaching aids, electronic textbooks, manuals, methodological developments, educational web platforms, resources for organizing video conferences, etc. is noted. It is concluded that the knowledge of future philologists is acquired and assimilated in direct educational activity, which is the interaction of the суб'єктив educational process. This interaction reflects the operational and activity component of the professional competence of future specialists. It is specified that the basis of the effective-evaluation component of professional competence of philologists is the need for a systematic assessment of the level of knowledge, skills, soft skills, personal qualities of the future philologist, which together constitute his professional competence.

Keywords: professional competence, training of future philologists, modern information technologies, structure of professional competence.

Постановка проблеми дослідження. Професійна підготовка фахівців у системі вищої освіти найчастіше співвідноситься у науковій літературі з поняттям професійної компетентності як результату всього процесу формування особистості фахівця. Педагогічна наука окреслює поняття професійної компетентності у зв'язку з технологіями, формами, методами, які реалізуються в навчальному процесі; у співвіднесенні з кваліфікаційними вимогами до випускника закладу вищої освіти; у порівнянні з поняттями

компетенцій та програмних результатів навчання, що визначаються освітніми програмами.

Дефініція поняття компетентності розглядається нині в філософії, соціології, психології, педагогіці. Переважно це поняття окреслюють як володіння знаннями, вміннями й навичками, а також особистісними характеристиками фахівця, що уможливають виконання ним своїх функціональних обов'язків. Іноді до цих характерних рис додають ще й рівень професіоналізму особистості та здатність до вирішення професійних задач [1]. Закон України «Про освіту» (2017) подає таке визначення професійної компетентності: «компетентність - динамічна комбінація знань, умінь, навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність» [2].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Часто компетентність дефініційно поєднують з поняттям культури – як результату особистісного розвитку (І. Зязюн, 2013; В. Шинкарук, О. Малихін, Г. Удовіченко, 2016 та ін.) чи з поняттям діяльності (М. Головань, 2008; Н. Кобзар, 2010 та ін.).

З процесами цифровізації та диджиталізації пов'язують компетентність дослідники А. Олешко, А. Усатенко (2019); вони наголошують на значущості кількох груп компетенцій: політичні та соціальні; компетенції мультикультурності й комунікабельності; цифрові компетенції; компетенції особистісного саморозвитку у професії. Г. П'ятакова (2009) пропонує виділяти в структурі компетентності майбутнього філолога загальнокультурний складник (когнітивні, комунікативні та інтерактивні компетенції), та суто професійний (психологічні, дидактичні та методичні компетенції) [1]. В дослідженні Н. Арістової (2017) виділяються дві групи компетенцій – ключові та предметні (загальнопредметні та предметно-специфічні), та п'ять компонентів професійної компетентності майбутніх філологів – здоров'язбережна, інформаційна, громадсько-суспільна, комунікативна, соціальна [3]. У роботі В. Кришук (2017) визначено такі компоненти професійної компетентності: соціально-особистісний, загальнонауковий, інструментальний, комунікативний [4]. Л. Довгань (2022) пропонує в структурі професійної компетентності філолога виділяти літературознавчу, мовну та лінгвістичну компетентності [5]. Компонентну структуру професійної компетентності розкриває у своєму дослідженні Р. Петрух (2017): когнітивний, мотиваційний, поведінковий та особистісний компоненти [6]. Вітчизняні дослідники найчастіше орієнтують визначення компетентності на європейські документи про освіту (передовсім, Ради Європи), наприклад, на ключових компетентностях для навчання упродовж життя «Освіта на основі життєвих навичок» (2018) – (Commission Staff Working Document Accompanying the Document Proposal for a Council Recommendation on Key Competences for LifeLong Learning) [7]. Деякі

дослідники концентрують свою увагу на окремих компетентностях \ компетенціях майбутніх фахівців-філологів, зосередивши свою увагу, наприклад, на мовнокомунікативній компетентності (Т. Симоненко, 2006), на інформаційно-комунікаційній (А.Лановенко, 2007), чи інноваційній компетенції (О. Мосіюк, 2013). Часто науковці приділяють увагу комунікативній компетентності (в тому числі іншомовній) як провідній серед всіх професійних компетентностей філолога (І. Клак, 2015; Т. Костолович, 2016; Т. Шарова, С. Шаров, 2017; Н. Юрійчук та ін.).

Водночас поза увагою науковців часто залишаються питання структурування професійної компетентності, якщо йдеться про професійну підготовку філологів засобами сучасних інформаційних технологій. На нашу думку, інформаційні технології справляють вплив на зміст кожного з компонентів професійної компетентності майбутнього філолога.

Метою статті є обґрунтування структури професійної компетентності майбутніх філологів, яка формується під впливом та за реалізації сукупності сучасних інформаційних технологій у закладі вищої освіти.

Виклад основного матеріалу. Структурування професійної компетентності майбутніх фахівців у науковій літературі здійснюється переважно за двома критеріями: *факторним та компетенційним*. Згідно першого критерію, у структурі компетентності виділяються окремі складники, які характеризують окремий фактор\сторону\аспект професійної компетентності майбутнього фахівця. За другим критерієм професійну компетентність складає комплекс професійних компетенцій, які в єдності забезпечують належний рівень професійної компетентності.

Виходячи з визначених двох критеріїв для структурування професійної компетентності, та з міждисциплінарного характеру проблеми дослідження ми обрали для опису професійної компетентності майбутніх філологів факторний критерій, за яким структура професійної компетентності являє собою сукупність кількох компонентів, кожен з яких є окремим чинником \ фактором її розвитку, виходячи зі специфіки майбутньої професійної діяльності, та з можливостей формування означеної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

Виходячи з аналізу наукових джерел, вважаємо, що структура професійної компетентності майбутніх філологів, що формується у ЗВО засобами сучасних інформаційних технологій, може бути подана в єдності таких основних компонентів:

1. **Мотиваційно-ціннісного**, який відображає рівень спрямованості майбутніх філологів на формування професійної компетентності з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, та аксіологічні характеристики знань, умінь і навичок майбутніх філологів, які формуються під впливом сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

2. **Когнітивно-інформологічного**, згідно зі змістом якого у студентів формується відповідний рівень знань, умінь, навичок майбутньої професійної діяльності за допомогою сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

3. **Операційно-діяльнісного**, який визначає зміст та особливості діяльності майбутніх філологів щодо формування власної професійної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій.

4. **Результативно-оцінного**, який дозволяє моніторити рівень сформованості професійної компетентності студентів, та оцінювати значення і роль інформаційно-комунікаційних технологій у процесі формування означеної компетентності.

Мотиваційно-ціннісний компонент професійної компетентності майбутніх філологів ґрунтується на двох основних складниках – мотиваційному та аксіологічному. Мотивація як педагогічне явище може бути окреслена як система чинників, що визначають поведінку людини; до таких чинників науковці (Б. Скіннер, С. Баркер) відносять потреби, мотиви, цілі, наміри. Крім того, мотивацію тлумачать також як процес підтримки активності особистості на певному рівні її розвитку.

Проблема мотивації студента-філолога розкладається в межах теми нашого дослідження на дві складові: мотивація до осягнення знань, умінь і навичок майбутньої професійної діяльності – з одного боку, та мотивація до залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій – з іншого. Тому тут важливо зрозуміти мотиви студентів у цьому двобічному процесі. Мотив, як відомо – це усвідомлена потреба в предметі, позиції, ситуації; таким чином, мотив витікає з потреби, переходить в стан актуальності й спонукає до відповідної поведінки [8]. У межах предмета нашого дослідження така усвідомлена потреба також має подвійний зміст як потреба в отриманні професійних знань та водночас потреба в сучасних ІКТ в процесі формування професійної компетентності. У ході отримання й засвоєння нових знань, формування умінь і навичок майбутніх філологів спрацьовує ланцюгова формула «потреба – мотив – дія», причому в постійній ситуації вибору, коли окрему дію можуть спричинити кілька мотивів, і навпаки – один і той самий мотив може стати спонукальним чинником різноаспектної діяльності. Так само різноманітні потреби можуть скластися в один усвідомлений мотив до діяльності студента з формування власної професійної компетентності. Американський дослідник М. Шубік (1991) [9] вважає, що модель мотивації може бути інтерпретована як сценарій *gri*, де викладач і студенти стають взаємомотивованими.

Вважаємо, що інформаційно-комунікаційні засоби є потужним чинником до формування саме такої моделі мотивації, оскільки сучасні ІКТ створюють інформаційний простір взаємодії суб'єктів освітнього процесу, де професійна комунікація є і чинником, і інструментом, і засобом формування

професійної компетентності майбутніх фахівців. У зазначеному інформаційному просторі освітні процеси відбуваються на пізнавальному, інформаційному та інформатичному рівнях (за: Е. Куштіна та ін. [8]). А. Вейс та С. Галанчак [10] доводять у своїй публікації, що інформаційно-комунікаційні технології є потужним мотиватором для отримання дедалі більш високого рівня освіти й професійної підготовки: «присутність технологічного чинника є очевидною і повсюдною; новим технологіям сприяє зацікавленість, а часто й ентузіазм учнів, інформатичні компетенції яких тісно пов'язані з обслуговуванням цифрових пристроїв і які є щоразу вищими».

Як засвідчує аналіз наукових джерел, мотивація студентів до формування власної професійної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій має виражений *аксіологічний контекст*. Аксіологія, як наука про цінності, відкриває можливості для ціннісної оцінки сучасних ІКТ в освітньому середовищі ЗВО, та ціннісний характер цих технологій в площині професійної підготовки філолога. Останнім часом стали з'являтися дослідження в галузі інформаційної аксіології, оскільки суспільство та його розвиток дедалі більше зумовлюються процесами інформатизації, диджиталізації, цифровізації.

В основі концепції інформаційної аксіології лежить положення про цінності інформаційного суспільства, соціальні комунікації сьогодення, виробництво інформації, що несе аксіологічне навантаження та ін. Всі інформаційні процеси, притаманні професійній підготовці фахівців – проходять у вигляді кодування інформації завдяки високим технологіям сьогодення. Тому вважаємо, що *інформацію можна вважати цінністю* як основу взаємодії суб'єктів освітнього процесу засобами інформаційно-комунікаційних технологій [11]. В інформаційному суспільстві всі традиційні цінності, притаманні сфері освіти, набувають інформаційно-технологічного змісту, а саме:

1) *Термінальні* (прагнення до досягнення цілей щастя, добра, свободи та ін.) та *інструментальні* (чесність, принциповість, відповідальність) цінності окреслюється як аксіологічні характеристики буття людини в інформаційному суспільстві;

2) *Пізнавальні та предметно-перетворювальні* цінності реалізуються в інформаційному просторі закладу вищої освіти як процеси кодування зовнішньої та внутрішньої інформації, що створюється, перетворюється, накопичується, зберігається із залученням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

3) *Цінності-норми, цінності-цілі та цінності-засоби* в інформаційному соціумі також набувають інформаційно-технологічного змісту.

Таким чином, сучасні інформаційно-комунікаційні технології впливають не лише на мотивацію майбутніх філологів до формування професійної компетентності, але й на аксіологічні характеристики цього процесу.

Означені процеси відбуваються успішно чи не зовсім ефективно у залежності від того, наскільки повним і відповідним майбутній професійній діяльності є знання студентів, що набуваються у процесі навчання. У зв'язку з цим ми виділяємо другим компонентом професійної компетентності майбутніх філологів **когнітивно-інформологічний**, надаючи цьому компонентові інформаційно-комунікаційного звучання. Вважаємо, що сукупність професійних знань майбутніх філологів в інформаційному середовищі ЗВО визначається ресурсним забезпеченням основних навчальних процесів. Означене ресурсне забезпечення передбачає наявність у закладі вищої освіти сучасних інформаційно-комунікаційних технологій різного рівня й типу – залежно від напряму підготовки студентів та обраної освітньої програми. Ми вважаємо, що спеціальність 035 «Філологія» потребує, передовсім, таких видів ІКТ:

1) Мультимедійних засобів навчання, що візуалізують вербальну інформацію та дозволяють оперувати нею з метою більш глибокого засвоєння студентами професійних знань; особливої популярності в останні роки набувають т.зв. онлайн-дошки, як-от: Padlet, Twiddla, MIRO, Conceptboard та ін.;

2) Електронних підручників, посібників, методичних розробок та інших видів навчально-методичного забезпечення, які в сукупності складають інформаційно-комунікаційний ресурс формування системи професійних знань студента;

3) Комплексу освітніх платформ, що створюють можливості для реалізації інтерактивних та ігрових технологій у процесі навчання (Prometeus, Ed-Era, iLEARN та ін.);

4) Інформаційно-комунікаційних ресурсів, які забезпечують можливості навчання в форматі on-line у вигляді конференцій (Zoom, Skype, Teams, Click Meeting, BigBlueButton та ін.).

Сукупність професійних знань майбутніх філологів визначається освітніми програмами філологічних спеціальностей, а останні будуються з урахуванням ресурсних можливостей закладів вищої освіти, які створюють власне локальне інформаційне середовище підготовки фахівців. До комплексу професійних знань студентів з освітньої програми «Філологія, мова – іспанська», які більшою чи меншою мірою залежать від рівня розвитку і наявності сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, ми віднесли необхідність:

- Знати основні напрями сучасного мовознавства і літературознавства; місце іспанської мови в класифікаціях мов світу;

- Орієнтуватися в особливостях галло-романських, іберороманських та італо-романських мов; знати основні події, етапи, тенденції, постаті, що формували історичний розвиток іспанської мови; розуміти структуру та систему сучасної іспанської мови через спектр фактів та тенденцій історичного розвитку;

- Володіти основними типами комунікативних умінь з іспанської (відповідно до загальноєвропейського рівня C1/2) та англійської (відповідно до загальноєвропейського рівня B2) мов: говоріння та сприйняття на слух, читання, письмо, вміти робити лінгвістичний аналіз тексту; мати відповідну базу знань для вільного користування іспанською та англійською мовами у професійних, наукових та інших цілях; знати основні ділові мовленнєві форми та кліше, що використовуються у сфері ділової комунікації;

- Знати теоретичні засади перекладознавства; синтаксичні та семантичні особливості мови оригіналу та мови перекладу; проблеми і шляхи перекладу важких для перекладу лексичних одиниць: інтернаціоналізмів, реалій, власних назв, фразеологічних одиниць, каламбурів; знання особливостей документів різних функціональних стилів та їх перекладу, особливості художнього і технічного перекладу, відмінність між перекладом та переспівом; перекладацькі стратегії та основні моделі усного перекладу;

- Володіти базовими знаннями з лексикології іспанської мови; знати головні теорії лексичного значення; парадигматичні взаємозв'язки лексики, шляхи збагачення іспанської лексики (словотворення, зміна лексичного значення, запозичення, утворення фразеологічних одиниць); особливості територіальної та соціальної диференціації лексики; принципи класифікації та основні типи іспанських словників;

- Знати наукове підґрунтя та теоретичні основи вивчення граматичної системи іспанської мови; володіти базовими поняттями граматики, основними підходами до її дослідження; орієнтуватися в основних періодах розвитку наукової граматики іспанської мови, знати творчий доробок їх представників; як поняття граматики у всіх її аспектах (фонетика, морфологія, синтаксис, семантика та прагматика) застосовується у комунікації;

- Знати розділи та місце фонетики в системі лінгвістичного знання, методи і прийоми аналізу мовлення, прикладне значення; регіональне та соціальне варіювання іспанської вимови, основні поняття орфоєпії і фоностилістики; норми та використання орфографії; орієнтуватися в особливостях фонетичної системи сучасної іспанської мови Іспанії та Латинської Америки;

- Знати теорію, технологію, організацію науково-дослідницької діяльності, основні сучасні методи, аналізи та прийоми лінгвістичного аналізу.

Представлені вище знання майбутніх філологів здобуваються й засвоюються в безпосередній навчальній діяльності, яка являє собою взаємодію суб'єктів освітнього процесу. Ця взаємодія відображає **операційно-діяльнісний компонент** професійної компетентності майбутніх фахівців. У цьому компоненті компетентності втілено уміння й навички майбутнього філолога, які визначаються Державним стандартом спеціальності [12]. Серед

окреслених у цьому нормативному документі професійних умінь і навичок для нас найбільш важливими є ті, що безпосередньо пов'язані з інформаційно-комунікаційними технологіями, а саме:

1. Уміння вільно спілкуватися з професійних питань із фахівцями та нефахівцями державною та іноземною(ими) мовами усно й письмово, використовувати їх для організації ефективної міжкультурної комунікації. Ця група професійних умінь потребує розвинутої інформатичної компетентності студента, оскільки комунікативна взаємодія нині значною мірою відбувається у віртуальному просторі, за допомогою сучасних веб-платформ освітнього та наукового змісту.

2. Вміння ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема, з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати. Названі вміння, на нашу думку, є вмінням працювати з сучасними ІКТ; для формування названого вміння необхідно знати і вміти використовувати електронні бази даних, он-лайн словниково-довідникову літературу, мультимедійні платформи, інтерактивні технології, хмарні середовища тощо.

3. Вміння використовувати інформаційні й комунікаційні технології для вирішення складних спеціалізованих задач і проблем професійної діяльності. Ця група вмінь прямо вказує на рівень здатності навчатися в умовах інформаційного суспільства та інформаційного середовища ЗВО.

4. Вміння збирати, аналізувати, систематизувати й інтерпретувати факти мови й мовлення й використовувати їх для розв'язання складних задач і проблем у спеціалізованих сферах професійної діяльності та \ або навчання. Ці вміння тісно пов'язані з рівнем володіння сучасними інформаційними технологіями, передовсім, з інтерактивними технологіями (навчання у малих групах, метод проектів, ігровий метод, кейс-метод), з хмарним середовищем, з сучасними мультимедійними технологіями.

Представлені вище три компоненти професійної компетентності майбутніх філологів потребують постійного моніторингу з боку викладача, та самооцінки – з боку студента. Тому повноправним складником професійної компетентності філологів ми вважаємо **результативно-оцінний**. Результатом всієї діяльності науково-педагогічного персоналу ЗВО з реалізації освітньої програми 035 Філологія має стати, як свідчить її Стандарт, «підготовка фахівців, здатних розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі філології, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, а саме в діяльності, пов'язаній з аналізом, творенням (зокрема перекладом) і оцінюванням письмових та усних текстів різних жанрів і стилів, організацією успішної комунікації різними мовами» [12].

Означений результат потребує систематичної оцінки рівня знань, вмінь, навичок, soft skills, особистісних якостей майбутнього філолога, які в сукупності й складають його професійну компетентність. У зв'язку з цим необхідними є сучасні інформаційно-комунікаційні технології, які уможливають:

- Визначення процедур забезпечення якості професійної підготовки філологів (у формі комп'ютерного тестування, віртуальних модульних робіт, електронних кабінетів студентів і викладачів та ін.);
- Регулярне оцінювання студентів та оприлюднення його результатів (за допомогою доступних інформаційно-комунікаційних ресурсів університету);
- Наявність сучасних систем та ресурсів віртуального управління навчальним процесом.

Крім представлених вище ресурсів для оцінювання, важливе значення в змісті результативно-оцінного компонента займає *самооцінка і рефлексія сформованості своєї компетентності* з боку студентів. Тому для забезпечення цього компонента компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій важливо забезпечити:

- 1) Адекватну самооцінку власних вмінь і навичок користування сучасними ІКТ, інформаційними ресурсами, віртуальними платформами закладу вищої освіти, та глобальними мережевими ресурсами;
- 2) Власну позицію кожного студента щодо необхідності й можливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у майбутній професійній діяльності фахівця-філолога;
- 3) Достатній рівень здатності студентів орієнтуватися в інформаційному просторі на рівні закладу вищої освіти, та на глобальному інформаційному рівні;
- 4) Достатній рівень знань та усвідомлення переваг і недоліків, викликів і ризиків сучасного інформаційного середовища сфери освіти та сфери професійної діяльності, з метою мінімізації професійного вигорання та кризових професійних ситуацій.

Висновки. Таким чином, нами обґрунтовано структуру професійної компетентності майбутніх філологів, виходячи з місця і ролі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, задіяних у процесі її формування.

Представлено різні підходи до структурування професійної компетентності фахівців, в результаті чого сформульовано висновок про те, що структурування професійної компетентності майбутніх фахівців у науковій літературі здійснюється переважно за двома критеріями: *факторним та компетенційним*. Згідно першого критерію, у структурі компетентності виділяються окремі складники, які характеризують окремий фактор \ окрему сторону професійної компетентності майбутнього фахівця. За другим критерієм професійну компетентність складає комплекс професійних

компетенцій, які в єдності забезпечують належний рівень професійної компетентності.

Для обґрунтування структури професійної компетентності майбутніх філологів обрано факторний критерій, та визначено чотири складники \ компоненти означеної компетентності: мотиваційно-ціннісний, когнітивно-інформологічний, операційно-діяльнісний та результативно-оцінний.

Відзначено, що проблема мотивації студента-філолога поєднує в собі два складники - мотивацію до досягнення знань, умінь і навичок майбутньої професійної діяльності – з одного боку, та мотивацію до залучення сучасних інформаційно-комунікаційних технологій – з іншого. Проаналізовано мотиви, потреби та діяльність у межах мотиваційного складника мотиваційно-ціннісного компонента професійної компетентності майбутніх філологів. Відзначено, що мотивація студентів до формування власної професійної компетентності засобами інформаційно-комунікаційних технологій має виражений аксіологічний контекст.

У межах когнітивно-інформологічного компонента професійної компетентності майбутнього філолога відзначено необхідність використання в процесі її формування мультимедійних засобів навчання, електронних підручників, посібників, методичних розробок, освітніх веб-платформ, ресурсів для організації відеоконференцій та ін. Сформульовано висновок, що знання майбутніх філологів здобуваються й засвоюються в безпосередній навчальній діяльності, яка являє собою взаємодію суб'єктів освітнього процесу. Ця взаємодія відображає операційно-діяльнісний компонент професійної компетентності майбутніх фахівців. Зазначено, що в основі результативно-оцінного компонента професійної компетентності філологів лежить необхідність систематичної оцінки рівня знань, вмінь, навичок, soft skills, особистісних якостей майбутнього філолога, які в сукупності й складають його професійну компетентність.

Література:

1. П'ятакова Г.П. Формування професійної компетентності магістра-філолога в умовах освітніх змін./Г.П. П'ятакова // *Вісник Львівського університету. Серія Педагогіка.* – 2009. – Вип.25. Ч.3. С. 151-160.
2. Закон України Про освіту. Електронний ресурс. Доступ до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
3. Арістова Н.О. Комунікативна компетентність майбутніх філологів: сутність, зміст, структура. / Н.О.Арістова// *Вісник Національного авіаційного університету.* – 2017. – Вип. 2 (11). С.9-15.
4. Кришук В.Л. Професійна підготовка майбутніх учителів української мови і літератури: компетентнісний підхід./ В.Л. Кришук// *Science and Education.* – 2017. – Issue 8. P.97-103.
5. Довгань Л. І. Модель компетентностей сучасного філолога-випускника закладу вищої освіти./Л. І. Довгань// *Актуальні питання гуманітарних наук.* – 2022. – Вип.52. Т.1. С. 232-237.

6. Петрух Р. Б. *Формування комунікативної компетентності у викладачів вищого аграрного навчального закладу*. Р.Б. Петрух // Кандидат наук. Київ. – 2017. – 286 с.
7. *Ключові компетентності для навчання протягом життя. Освіта на основі життєвих навичок*. Електронний ресурс. Доступ до ресурсу: <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53>
8. Kuzztina E., Zaikin O., Żyławski A., Tadeusiewicz R. Model motywacji nauczyciela i studentów podczas nabywania kompetencji. / E. Kuzztina, O. Zaikin, A. Żyławski, R. Tadeusiewicz // *Zeszyt naukowy Warszawskiej Wyższej Szkoły Informatyki*. – 2013. – Nr 9. S.119-137.
9. Shubik M. *Game theory in the social sciences: concepts and solutions*. / M. Shubik // Cambridge: MIT Press, – 1991. – 116 p.
10. Weiss A., Galanciak S. *Nowe technologie w edukacji – między teorią a praktyką pedagogiczną*. Електронний ресурс. Доступ до ресурсу: https://kometa.edu.pl/uploads/publication/519/c56d_AAA_artyku%C5%82%20wersja%20ostateczna%20Weiss,%20Galanciak,%20Nowe%20technologie...%2022.pdf?v2.8
11. Кириченко М. О. Концептуалізація когнітивно-комунікативних вимірів ідеології інформаційного суспільства у гуманітарно-науковому дискурсі ХХІ століття: методологія дослідження. /М.О Кириченко // *Гілея*. – 2016. – Вип. 116 (1). С. 137-141.
12. Державний Стандарт спеціальності 035 Філологія. Електронний ресурс. Доступ до ресурсу: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/035-Filolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf>

References:

1. P'iatakova H. P. (2009). Formuvannya profesiinoi kompetentnosti mahistra-filoloha v umovakh osvitnikh zmin. [Formation of professional competence of the Master philologist in terms of educational changes]. *Visnyk Lvivskoho universytetu. Serii Pedagogika*. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy Pro osvitu. [Law of Ukraine About education]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian].
3. Aristova N.O. (2017). Komunikatyvna kompetentnist maibutnikh filolohiv: sutnist, zmist, struktura. [Communicative competence of future philologists: essence, content, structure]. *Visnyk Natsionalnoho aviatsiinoho universytetu*. [in Ukrainian].
4. Kryshchuk V.L. (2017). Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv ukraïnskoi movy i literatury: kompetentnisnyi pidkhid. [Professional training of future teachers Ukrainian language and literature: competence approach]. *Science and Education*. [in Ukrainian].
5. Dovhan L. I. (2022). Model kompetentnostei suchasnoho filoloha-vypusknika zakladu vyshchoi osvity. [Model of competencies of modern philology graduate of a higher education institution]. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk*. [in Ukrainian].
6. Petrukh R. B. (2017). Formuvannya komunikatyvnoi kompetentnosti u vykladachiv vyshchoho ahrarnoho navchalnoho zakladu. [Formation of communicative competence in teachers of a higher agricultural educational institution]. *Kandydat nauk*. Kyiv. [in Ukrainian].
7. *Kliuchovi kompetentnosti dlia navchannia protiahom zhyttia. Osvita na osnovi zhyttievykh navychok*. (2018) [Key competencies for lifelong learning. Education based on life skills Retrieved from <http://dlse.multycourse.com.ua/ua/page/15/53> [in Ukrainian].
8. Kuzztina E., Zaikin O., Żyławski A., Tadeusiewicz R. (2013). Model motywacji nauczyciela i studentów podczas nabywania kompetencji. *Zeszyt naukowy Warszawskiej Wyższej Szkoły Informatyki*. [in Polish]
9. Shubik M. (1991). *Game theory in the social sciences: concepts and solutions*. Cambridge: MIT Press. [in English]

10. Weiss A. & Galanciak S. Nowe technologie w edukacji – między teorią a praktyką pedagogiczną. Retrieved from https://kometa.edu.pl/uploads/publication/519/c56d_AAA_artyku%C5%82%20wersja%20ostateczna%20Weiss,%20Galanciak,%20Nowe%20technologie...%2022.pdf?v2.8 [in Polish]

11. Kyrychenko M. O. (2016). Kontseptualizatsiia kohnityvno-komunikatyvnykh vymiriv ideolohii informatsiinoho suspilstva u humanitarno-naukovomu dyskursi KhKhI stolittia: metodolohiia doslidzhennia. [Conceptualization of cognitive-communicative dimensions of the ideology of the information society in the humanitarian and scientific 21st century discourse: research methodology]. Hileia [in Ukrainian].

12. Derzhavnyi Standart spetsialnosti 035 Filolohiia. [State Standard specialty 035 Philology]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/2021/07/28/035-Filolohiya-bakalavr.28.07-1.pdf> [in Ukrainian].